

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Straf- en Sanctierecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Nadere rapporten wetsvoorstellen herziening van
wetgeving over ambtsdelicten begaan door Kamerleden
en bewindspersonen

Datum
10 april 2026

Onze referentie
7484631

Bijlage(n)
7

Bijlage(n)

1. Wetsvoorstel Herzieningswet ambtsmisdriven Kamerleden en bewindspersonen (spoor I)
2. Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Herzieningswet ambtsmisdriven Kamerleden en bewindspersonen (spoor I)
3. Nader rapport (spoor I)
4. Advies Afdeling advisering Raad van State (spoor I)
5. Voorstel van wet, houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepaling inzake de vervolging en berechting van ambtsdelicten die zijn begaan door leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen (spoor II)
6. Memorie van toelichting bij verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepaling inzake de vervolging en berechting van ambtsdelicten die zijn begaan door leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen (spoor II)
7. Nader rapport (spoor II)
8. Advies Afdeling advisering Raad van State (spoor II).

1. Aanleiding

Deze twee wetsvoorstellen geven uitvoering aan de adviezen van de commissie-Fokkens om de wetgeving over ambtsdelicten begaan door Kamerleden en bewindspersonen langs twee sporen te herzien. Het wetsvoorstel ter uitvoering van spoor I voorziet in een moderne regeling voor de opsporing, vervolging en berechting van ambtsdelicten begaan door Kamerleden en bewindspersonen binnen de kaders van het huidige artikel 119 Grondwet. Het wetsvoorstel ter uitvoering van spoor II wijzigt artikel 119 van de Grondwet.

U bent eerste ondertekenaar van het wetsvoorstel voor de Herzieningswet (spoor I), MinBZK is tweede ondertekenaar. Van het grondwetsvoorstel (spoor II) bent u de derde ondertekenaar. De MP en MinBZK zijn respectievelijk eerste en tweede ondertekenaar. Beide voorstellen zullen gelijktijdig worden ingediend bij de Tweede Kamer.

Op 17 december heeft de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling) gelijkluidend advies uitgebracht over beide wetsvoorstellen. De Afdeling heeft een aantal opmerkingen bij de voorstellen en adviseert daarmee rekening te houden voordat de voorstellen bij de Tweede Kamer worden ingediend (dictum B).

De opmerkingen van de Afdeling zijn verwerkt in het wetsvoorstel voor de Herzieningswet (spoor I) en in beide memories van toelichting.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Straf- en Sanctierecht

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met:

- het nader rapport, het aangepaste wetsvoorstel voor de Herzieningswet en de aangepaste memorie van toelichting (spoor I);
- indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer;
- het nader rapport, het grondwetsvoorstel en de aangepaste memorie van toelichting (spoor II);
- indiening van het grondwetsvoorstel bij de Tweede Kamer door MinBZK.

Datum
10 april 2026

Onze referentie
7484631

3. Kernpunten

- De Afdeling maakt drie opmerkingen over de Herzieningswet. Opvolging van één van de adviespunten heeft geleid tot een bijstelling van het wetsvoorstel. De andere adviespunten zijn opgevolgd door gemaakte keuzes nader toe te lichten in de memorie van toelichting.
- In het advies over het grondwetsvoorstel worden de gemaakte keuzes op twee punten door de Afdeling expliciet onderschreven. De Afdeling maakt ook twee opmerkingen bij het voorstel, waarop is gereageerd in het nader rapport respectievelijk de memorie van toelichting.

4. Toelichting

4.1. Adviezen over de Herzieningswet (spoor I)

- De Afdeling plaatst ten eerste vraagtekens bij de opportuniteit van de Herzieningswet als tijdelijke oplossing en wijst op diverse nadelen ervan. De Afdeling vraagt om een nadere onderbouwing van de opportuniteit van de Herzieningswet in de memorie van toelichting.
- Dit adviespunt is opgevolgd door in de toelichting nader af te wegen waarom de Herzieningswet wenselijk wordt geacht, hoewel deze ertoe leidt dat de procedure in relatief korte tijd tweemaal wordt gewijzigd. Behalve naar de bevindingen van commissie-Fokkens is daarbij verwezen naar de kritiek van de Group of States against Corruption (GRECO) van de Raad van Europa op het huidige Nederlandse stelsel, alsmede naar de meermalen geuite bezwaren van beide Kamers tegen de huidige procedure. In dit kader is ook vermeld dat de commissie voor de Werkwijze u recent per brief heeft gewezen op de aanbevelingen van de door de TK ingestelde en uit Kamerleden bestaande Voorbereidende groep uitvoering motie Wijen-Nass (zie Kamerstukken II 2025/26, 36221, nr. 26, p. 3).
- De Afdeling adviseert ten tweede de termijn voor het opsporingsonderzoek te verruimen, vanuit de gedachte dat in veel zaken het opsporingsonderzoek niet in drie maanden kan worden afgerond.
- Dit adviespunt is opgevolgd door artikel 485d, eerste lid, Sv aan te passen zoals door de Afdeling geadviseerd.
- Ten derde adviseert de Afdeling om in de toelichting bij de Herzieningswet in te gaan op de keuze om de Hoge Raad en de procureur-generaal bij de Hoge Raad aan te wijzen in procedures in het strafproces die niet direct verband houden met de opsporing of berechting, zoals beklaag tegen beslag of procedures in het kader van de tenuitvoerlegging van sancties.
- Ook dit adviespunt is opgevolgd door de toelichting op dit onderdeel aan te vullen.
- Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om enkele redactionele en technische wijzigingen door te voeren in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting. De

belangrijkste wijziging is dat de samenloopbepaling, waarmee het recent vastgestelde nieuwe Wetboek van Strafvordering (Stb. 2026, 56 en 57) zou worden gewijzigd, is geschrapt. Omdat de eerste aanvullingswet, die op dit moment in behandeling is bij de Tweede Kamer, gevolgen heeft voor dit wetsvoorstel, en de tweede aanvullingswet nog wordt voorbereid, leidt het opnemen van samenloopbepalingen die vervolgens nog zullen moeten worden aangepast, tot onnodig complexe wetgeving. In plaats daarvan zal op een later moment worden voorzien in een technische omzetting van dit wetsvoorstel naar het nieuwe Wetboek.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Straf- en Sanctierecht

Datum
10 april 2026

Onze referentie
7484631

4.2. Adviezen over het grondwetsvoorstel (spoor II)

- De Afdeling geeft in haar advies over het grondwetsvoorstel op twee punten expliciet aan de overwegingen te onderschrijven: dit betreft het bezwaar tegen politieke betrokkenheid in de huidige procedure en de keuze om (anders dan het advies van de commissie-Fokkens) de procedure voor de vervolging van ambtsdelicten blijvend te verankeren in de Grondwet.
- De Afdeling is echter niet overtuigd van de keuze om de berechting te laten plaatsvinden in drie instanties (rechtbank-gerechtshof-Hoge Raad) en adviseert om, als aan die keuze wordt vastgehouden, te bezien en te onderbouwen wat de meest passende vorm is voor berechting in meerdere instanties. Nadere overweging heeft niet geleid tot een andere keuze, omdat de argumenten die de Afdeling noemt reeds in de afweging waren betrokken. In het nader rapport zijn de overwegingen die in de memorie van toelichting zijn gegeven bij deze keuze nogmaals uiteengezet.
- Tot slot is in opvolging van het tweede adviespunt in de toelichting nader uiteengezet waarom in het nieuwe artikel 119 Grondwet enkel wordt gesproken over de vervolging en niet over de opsporing, en is in de toelichting nader ingegaan op hoe de opsporing en vervolging onder het nieuwe artikel 119 Grondwet zullen worden georganiseerd.
- Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om in de memorie van toelichting enkele kleine tekstuele en redactionele verbeteringen aan te brengen.

4.3. Politieke context

- Beide wetsvoorstellen geven opvolging aan de aanbeveling van de Group of States against Corruption (GRECO) om – kort samengevat – belemmeringen in strafrechtelijke onderzoeken naar ambtsdelicten van bewindspersonen weg te nemen.
- Door beide Kamers is diverse malen gewezen op de bezwaren van de huidige regeling, waarbij tevens de wens is uitgesproken op voortvarende wijze tot een aanpassing te komen. Een recente ervaring van de Tweede Kamer met de huidige procedure heeft de commissie voor de Werkwijze aanleiding gegeven de wetgever aan te sporen om de wetswijzigingen “voortvarend ter hand te nemen”. Deze aanbeveling is door de TK-voorzitter namens de commissie per brief bij u onder de aandacht gebracht.¹
- Uit het verslag dat de Tweede Kamer in 2024 over de hoofdlijnenbrief uitbracht, kan breed draagvlak voor beide wetsvoorstellen worden afgeleid. Wel was de fractie van GL-PvdA kritisch op het schrappen van de artikelen 355 en 356 Sr, de artikelen waarin kort gezegd het handelen van bewindspersonen in strijd met de Grondwet, wetten en amvb’s strafbaar werd gesteld. Over dit onderdeel wordt ook

¹ Kamerstukken II 2025/26, 36221, nr. 26, p. 3.

in de literatuur uiteenlopend gedacht.² Deze schrapping is overeenkomstig het advies van de commissie-Fokkens mede ingegeven door de onbepaaldheid van deze strafbaarstellingen. De Afdeling advisering heeft over deze voorgenomen schrapping geen opmerkingen gemaakt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Straf- en Sanctierecht

Datum
10 april 2026

Onze referentie
7484631

4.4. Financiële overwegingen

Naar verwachting zullen de wetsvoorstellen geen noemenswaardige financiële of administratieve gevolgen hebben voor de instanties die betrokken zijn bij de opsporing, vervolging en berechting van ambtsmisdrijven begaan door Kamerleden en bewindspersonen.

4.5. Afstemming

Het spoor-I-wetsvoorstel en de toelichting zijn ambtelijk afgestemd met DWJZ/SBR; DGRR/DRb; DGRR/DRC en BZK. Het spoor-II-grondwetsvoorstel en de toelichting zijn opgesteld door BZK en afgestemd met JenV (DWJZ/SSR, DWJZ/SBR, DGRR/DRC en DGRR/DRb).

Deze nota is afgestemd met DWJZ/SBR, DGRR/DRC en DGRR/DRb.

4.6. Communicatie

Zodra de wetsvoorstellen aan de Tweede Kamer worden gezonden, zal in samenspraak met DCOM en BZK worden gezien hoe over de aanhangigmaking van beide wetsvoorstellen zal worden gecommuniceerd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

² Zie voor een overzicht par. 5.13 van het rapport van de commissie-Fokkens, en voor twee recente kritische reacties P.P.T. Bovend'Eert, 'Handen af van de rechterlijke macht', *NJB* 2026-40, p. 3454-3455; S.P. van Oort, 'Kun je met een Raad van State-advies 'doen wat je wilt'', *Ars Aequi* 2025, p. 817-820, p. 820.